

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! У зв'язку із закриттям кордонів через карантин газета тимчасово виходитиме виключно в електронному варіанті.

CHRISTLICHE STIMME • CHRISTIAN VOICE • LA VOIX CHRETIENNE

MÜNCHEN • B 20409

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 72

ЛИПЕНЬ • JULI 2020 • Nr. 13 (3041)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ВЕРХОВНИХ АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА

**Святим апостолам
завдячуємо скарб Христової віри.
Вони передали нам Христову науку,
від них маємо святе Євангеліє
й апостольські листи,
вони поклали тривку основу
під Христову Церкву.**

▲ Святослав Владика, «Апостоли Петро і Павло»

Про велике значення святих апостолів для нас говорить слуга Божий митрополит Андрей Шептицький. «Апостоли в повному значенні того слова, каже він, є нашими батьками по вірі. Через їх руки Бог дав людству й кожному народові у християнській Церкві все, що належить до Божої апостольської тради-

ції. У своєму аскетичному житті, як і в проповіді, не можемо, отже, забувати, що все маємо з їхніх рук. Їх апостольським трудам і їх молитвам завдячуємо все, що маємо...» [Про Почитання святих, 1941].

**СВЯТИЙ
АПОСТОЛ ПЕТРО**
Ісус Христос, маючи ве-

ликі плани щодо особи святого Петра, на початку покликання апостола змінює його ім'я Симон на символічне Петро-Кифа, що означає скала, бо той повинен бути основою Церкви. Святий Петро має близькі стосунки з Христом в часі діяльності останнього. Він свідок Христового прославлен-

ня на Таворі, від імени всіх апостолів визнає Христове божество, разом із святим Йоаном готує пасху для Христа. Він є свідком Христового конання в Оливному Городі. Христос платить податок до храму за себе і за Петра.

Продовження на 2 стор. ▼

«Своїм життям показав, як можна без помпезності любити Україну, просто щодня віддаючи своє життя за неї». Світлана Остапа про Михайла Гориня. **Стор. 4**

Якщо Україна прагне, щоб її не поглинув «руській мір», вона повинна створити своє власне бачення майбутнього. Розмова про «українську мрію» з Юрієм Підлісним. **Стор. 5**

Як могли виглядати останні хвилини життя апостола Петра – це тема оповідання «Центуріон» незабутньої Наталени Королевої. **Стор. 8**

ВЕРХОВНИХ АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Після Господнього вознесення святий Петро стає головою апостолів і першої християнської громади в Єрусалимі. Під його проводом відбувається вибір нового апостола на місце Юди. Він скликає до Єрусалиму перший собор Христової Церкви. Святий Йоан Золотоустий називає Петра «первородною вітцею із стада доброго Пастиря».

Любов Христа Господа – це головний мотив його апостольської діяльності, трудів і жертви. Та любов вкінці завела його на муки і смерть за свого улюбленого Вчителя. Існує передання, що Петро вважав себе негідним умирати на хресті, як Христос, тому просив, щоб його розп'яли стрімголов. Цю традицію підтверджує єпископ Євсевій (†б. 340) у своїй Історії Церкви та святий Йоан Золотоустий у проповіді на празник святих апостолів Петра й Павла, де каже: «Радуйся, Петре, що вмер на хресно-

му дереві розп'ятий стрімголов». Святий Петро загинув у Римі за цесаря Нерона (54–68) між 64 і 67 роками після Христа. Святий Йоан Золотоустий, ідучи за традицією, подає 29 червня як день його смерті.

СВЯТИЙ АПОСТОЛ ПАВЛО

Павло не належав до числа дванадцяти апостолів, але за свою повну посвяту апостольську працю, надлюдські жертви й муки у Христовій службі, отримав титул верховного апостола, як і святий Петро. Він єдиний з апостолів, хто мав кращу освіту та з народження був римським громадянином. Сам Ісус Христос чудом його навертає і покликає на апостола по дорозі до Дамаска.

Після свого навернення з гонителя християн він серцем і душею стає ревним і мужнім апостолом Христа. «Павло був вовком, каже святий Йоан Золотоустий, і став ягням. Був терням і став виноградом. З ворога став другом, з бур'яну – хлібом... Хулитель став богословом, гонитель – благовісником, мучитель – керманічем, зрадник – сподвижником» [Про святих дванадцятьох апостолів].

У своїй апостольській праці святий Павло показав сильний характер, велику

силу волі та гарт духа. Він день і ніч, цілі літа був безбоязним проповідником правди святого Євангелія. Його безмежна любов до Христа не знає перешкод, не знає труднощів, ніколи не ставить меж жертвості. Він відбуває великі місійні подорожі, організовує нові Церкви, завжди готовий на муки і смерть за Христа.

Апостол народів не тільки відомий як проповідник, добрий організатор, але й як визначний богослов і письменник. До нас дійшли 14 листів, які Павло написав до різних Церков чи осіб, у яких викладає Христову науку. Святий Павло віддав своє життя за Христа, загинувши від меча в Римі 29 червня 65 або 67 року по Христі.

КУЛЬТ ПЕТРА І ПАВЛА У СВЯТІЙ ЦЕРКВІ

З огляду на велике значення апостолів для святої Церкви їхній культ починається від їхньої смерті. Їхні гроби в Римі були добре відомі всім християнам, і зазначали великої пошести. Святий Єронім (†420) каже: «Коли я ще як юнак учився в Римі, то зі своїми ровесниками звичайно в неділю ходив я на гроби апостолів і мучеників». Їхній культ стає загальний у IV ст. у Східній і Західній Церквах. Костянтин Великий (†337) збудував у Царгороді велич-

ний храм на честь дванадцяти апостолів, де його і поховали.

Визначні Отці Церкви, як святий Йоан Золотоустий, святий Августин, святий Амвросій та інші залишили нам гарні похвальні науки в честь святих апостолів Петра й Павла. Найбільше проповідей на їхню честь має святий Йоан Золотоустий. «Рим має двоє світлих очей, – це тіла тих святих апостолів. Не так ясне небо, коли сонце розливає свої проміння, як світлий город римлян, що освітлює всі кінці вселенної тими двома світлами» [Твори, Т. 9, с. 856].

Святий Августин в одній із своїх проповідей в їхню честь каже: «Хоча з передання знаємо, що вони не загинули в один час, то все-таки пам'ять обидвох празнуємо в одному дні, тому що апостол Павло на один рік пізніше загинув того самого дня, якого Петро із в'язів тіла переставився у світ ангелів».

На основі проповідей святого Йоана Золотоустого службу на цей празник уклали святі Андрій Критський, Йоан Дамаскин, Косма Маюмський та інші. Головний зміст служби празника Петра й Павла – це значення апостолів для Христової Церкви, їхня ревність, посвята й жертва. На стиховні малої вечірні

читаємо: «Петре, осново апостолів, каменю Христової віри, християн начало... Павле, проповіднику народів, опікуне християн, світильнику вселенної, голосні уста Христа живого Бога... Петре, верховний ученику; Павле, ideale апостолів».

Наступного дня після празника святих апостолів Петра й Павла, 30 червня, Східна Церква празнує пам'ять усіх Христових апостолів. У науці на цей день святий Йоан Золотоустий ось так славить святих апостолів: «Ви – непохитні колони правдивої віри, слава Церкви, скіпетри царства... Тут Петро навчає Рим, там Павло проповідує світові. Андрій навчає мудреців Геллади. Симон приводить варварів до Бога. Тома хрещенням вибілює етіопців. Юдея почитає престол Якова. Олександрія припадає до трону Марка. Лука й Матей пишуть Євангелія. Йоан тайновидець, як за життя так і по смерті має у своїй опіці Ефес. Вартоломеї учить лікаонійців стриманості. Филип чудом рятує Єрапіль. Всі безнастанно чинять усім і всюди добродійства. Сам їхній прах і в гробницях безсмертний. Тепер вони слуги, а потім засядуть як судді світу» [Твори, Т. 8, с. 619].

**о. Юліан Катрій, ЧСВВ;
«Пізнай свій обряд»**

ПРИТЧА ПРО ВІРУ ОБРАНИХ

15-річний підліток, який їхав в автобусі, встав і сказав пасажерам, що прихід Господа Ісуса є близько. Один чоловік, що їхав з сином, почав кричати на те: — Закрий свій писок, ти нічого не знаєш! Ніякого Ісуса навіть не існує!

Молода людина зніяковіла і сіла. Але Бог продовжував спонукати його, щоб він знову став і продовжував говорити, про пришествя Ісуса. Він послухався голосу Бога і продовжував говорити:

— Ісус повертається, покайтеся в ваших злих шляхах і прийміть Його, як свого Спасителя!

Тоді чоловік встав з дитиною, щоб напасти на дивака-проповідника: — У мене є зброя, замовкни!

Та дитина сказала йому: — Не бий його, тату! Він посланий від Бога...

Тоді чоловік впав на коліна і почав плакати. Підліток запитав його: — Чому ти плачеш?...

Чоловік відповів: — Мій син був німим, і тепер він розмовляє...

**МОРАЛЬ ЦІЄЇ ІСТОРІЇ:
БОГ ВІРНИЙ І ШАНУЄ ВІРУ ОБРАНИХ!**

Подала Наталія Вербянська,
із Фейсбуку

ЛЮДИ МОЛИТВИ

Божий задум щодо людства є добрим, але в нашій щоденній історії відчуваємо присутність зла. Цей парадокс став відправною точкою для роздумів, якими Папа Франциск поділився під час загальної аудієнції 27 травня. «Молитва праведників», – такою була тема четвертої катехизи із циклу про молитву.

▲ Жертвоприношення Авеля і Каїна. Убивство Авеля. Франція, XII ст., місцезнаходження – Англія, Музей Вікторії та Альберта

БУНТ ПРОТИ ЩЕДРОГО ТВОРЦЯ

Папа зазначив, що перші розділи Книги Буття показують нам «поступове поширення гріха» в людських вчинках. Адам і Єва засумнівалися в доброзичливих намірах Бога, запідозрили Його в заздрісності, «що заважає їхньому щастю». І це стало причиною бунту, вони «вже не вірять у щедрого Творця, Який бажає їхнього щастя», тому серце піддається спокусі лукавого, ставши опанованим «манією всемогутності», мовляв, споживши плід, станемо як Бог. «Але досвід пішов у протилежному напрямку: їхні очі відкрилися й вони відкрили, що голі, що нічого не мають», – сказав Святіший Отець.

«Зло стає ще більше нищівним із другим поколінням людей, стає сильнішим: йдеться про історію Каїна та Авеля. Каїн заздрісний до свого брата, піддався хробаків заздрості, і хоч був первородним, вбачає у Авелі суперника, що посягає на його першість. Зло явилось в його серці, й Каїнові не вдалося його опанувати. Так зло проникає в серце: з думки дивитися на іншого лихим оком, з підозрою, з думки про те, отой є лихим і заподіє мені зло. Таким чином історія першого братерства завершується вбивством».

ПОТРЕБА НОВОГО ПОЧАТКУ

У нащадків Каїна, вів далі Папа, розвиваються ремесла та мистецтва, але також – насильство, вираженням якого стає «зловісна пісня Ламеха», яка постає перед нами немов справжній «гімн помсти»: «Як за Каїна була всемеро помста, то за Ламеха в сімдесят сім разів» (Бут 4, 24). Таким чином, зло поширюється настільки, що охоплює весь горизонт, так що натхненний автор стверджує: «Побачив Господь, що людська злоба на землі велика та що всі думки й помисли серцець увесь час тільки злі». І картини вселенського потоку й спорудження Вавилонської вежі вказують на «потребу нового початку, нового створення, яке здійсниться в Ісусі Христі».

ІНША ІСТОРІЯ

«І все-таки, на цих перших сторінках Біблії записана також інша історія, менш помітна, дуже смиренна і благочестива, яка представляє визволення надії. Навіть якщо практично всі поведуться жорстоко, вчинивши великим двигуном людської історії не-

нависть і завоювання, залишаються люди, здатні щиро молитися Богові, спроможні по-іншому написати людську долю», – вів далі Наступник святого Петра. За його словами, бачимо Авеля, який приносить жертву перших плодів. Після його загибелі Адам і Єва мали сина Сета, який став батьком Еноса, за якого «почали призивати ім'я Господнє». Далі з'явився Енох, «який ходив з Богом». Врешті, історія праведного Ноя.

ПОРЯТУНОК ПЕРЕД ЗЛОМ

Як зауважив Святіший Отець, читаючи про цих давніх праведників, можемо побачити, що молитва є немовби дамбою, захистом перед «хвилиною зла, що зростає у світі». І якщо добре приглянутися, то ми молимося також і для того, «аби вберегтися від себе самих», від наших пристрастей і амбіцій.

Молільники, описані на перших сторінках Біблії, були також людьми миру, бо справжня молитва «визволяє від інстинктів насильства та є поглядом, зверненим до Бога, аби саме Він знову заопікувався серцем людини». Молитва є своєрідною «грядкою відродження» в тих місцях, де людська ненависть спроможна лише «поширювати пустелю». Молитва приваблює Божу могутність, яка «завжди дає життя», причиняється до відродження.

«Ось чому Боже верховенство передається через ланцюжок цих чоловіків і жінок, яких у світі часто не розуміють і маргіналізують. Але світ живе та зростає завдяки Божій силі, яку згадані Його слуги черпають зі своєї молитви. Це ланцюг, який зовсім не здійснює галасу, рідко удостоюється честі потрапити до новин, але є дуже важливим для повернення світові надії!» – підсумував Папа, додаючи, що молитва – це ланцюг життя. І важливо навчати дітей молитися. Бо навіть якщо, вирішивши, вони оберуть інший шлях, це залишиться в їхньому серці.

Новини Ватикану

В УКРАЇНІ БУДЕ СТВОРЕНА АСОЦІАЦІЯ БІБЛІОТЕК БОГОСЛОВСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

30 червня в Українському католицькому університеті отець ректор Богдан Прах підписав Меморандум «Про співпрацю бібліотек богословських навчальних закладів України». Напередодні цей документ уже підписали ректори п'яти богословських навчальних закладів України, бібліотеки яких налагодили плідну співпрацю між собою. Серед підписантів: Волинська православна богословська академія; Дрогобицька духовна семінарія блаженних священномучеників Северина, Віталія та Якіма; Івано-Франківська академія Івана Золотоустого; Київська Трьохсвятительська духовна семінарія; Українська євангельська теологічна семінарія. (Прес-служба УКУ)

НЕ СТАЛО БАНДУРИСТА АНДРІЯ КИТАСТОГО

У Каліфорнії помер відомий кобзар-бандурист, учасник знаменитої Української капели бандуристів Північної Америки ім. Т. Шевченка в 1970–2010 рр., син легендарного композитора і бандуриста Григорія Китастого – Андрій Китастий. Про це повідомлено на сторінці капели в Facebook. «Бандурний світ втратив легендарного кобзаря, бандуриста і доброго друга. Андрій Китастий, народжений у 1954 році, котрий проживав свої останні роки в Каліфорнії, відійшов до Царства Небесного». Андрій Китастий за освітою був хіміком, інженером косміч. техніки. Став першим бандуристом діаспори, який виступив на могилі Т. Шевченка в Каневі (Черкас. обл., 1980). У репертуарі – укр. нар. пісні, думи, авторські твори. Записав компакт-диск «Кобзар» (2001). Ініціатор створення «Фонду Китастих» (2001). (Укрінформ; Енциклопедія сучасної України)

ЛЕЙПЦІГ – ПАМ'ЯТНА ДОШКА ЛИСЕНКУ

У німецькому місті Лейпціг урочисто відкрили пам'ятну дошку українському композитору, засновнику української національної музики Миколі Лисенку. «Відсьогодні на туристичній карті музичного Лейпціга з'явилося ще одне місце, яке розширить знання відвідувачів про Україну та її славетних представників. За домовленістю між Києвом та Лейпцігом, на будинку за адресою Nürnbergerstr. 16, у якому протягом навчання у місцевій консерваторії проживав славетний українець, була встановлена пам'ятна дошка – подарунок Київської міської ради місту-побратиму», – розповіла активістка Оксана Макогон. У Лейпцігській консерваторії Лисенко навчався 2 роки, з 1867 по 1869 р., за які пройшов 4-річний курс. Студював як піаніст, але також значне місце в навчанні займали й лекції з музично-теоретичних дисциплін. Окрім того, музикант освоював гру на скрипці та органі. (Укрінформ)

ВІДЕНЬ – АУДІОПРОВІДНИК УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

В одному з найбільших музеїв Австрії – всесвітньовідомій художній галереї Альбертіна у Відні – запустили україномовного аудіопровідника. Робота з перекладу та звукозапису тривала чотири місяці. Перекладений спеціально для українців аудіопровідник буде доступний і для запланованої на кінець серпня виставки творів з приватної колекції французького модерну Ханса Лозера, на якій будуть представлені роботи Ван Гога, Сезанна, Годлера. (Новинарня)

НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ФОРУМ – ДОПОМОГА

УГКЦ разом з представниками Німецько-українського форуму розпочала спільний проєкт допомоги потребуючим, які через пандемію COVID-19 не мають змоги придбати харчі та базові засоби гігієни. Під час зустрічі голови Комісії з міжконфесійних та міжрелігійних відносин, протоієрея Ігоря Шабана з керівником правління Німецько-українського форуму паном Йоргом Дрешером було визначено пріоритетні верстви населення, які потребують допомоги передусім – малозабезпечені родини та люди старшого віку, зокрема пенсіонери як основна група ризику, котрі перебувають на особливому карантинному режимі і котрим не рекомендується виходити з дому за продуктами. Використовуючи адресну допомогу, списки яких опрацювали у Відділі соціального служіння Київської архієпархії УГКЦ, перші продуктові набори були роздані малозабезпеченим особам у місті Києві та Борисполі. Також програма допомоги реалізовується в Полтаві, Івано-Франківську, Херсоні та Черкасах. Висловлюємо щиро подяку всім німецьким добродіям і благодійникам за можливість допомоги понад 3000 малозабезпеченим українцям незалежно від їхньої конфесійної приналежності та віросповідання. (Комісія з міжконфесійних та міжрелігійних відносин)

ВІН ПОКАЗАВ СВОЇМ ЖИТТЯМ, ЯК ТРЕБА БОРОТИСЯ ЗА УКРАЇНУ

17 червня 2020 року Михайлу Гориню виповнилося б 90 років. Він пішов від нас на 83-му році життя.
«Дуже легко Україні дісталася незалежність, без крові. Не беруть її українці, – не раз повторював пан Михайло.
— А якби пролили кров і поклали життя за незалежність, то шанували і боронили би її!»

Мені довелося працювати з Михайлом Горинем майже 5 років. Знайомий запропонував очолити прес-службу в МГО («Українська всесвітня координаційна рада»), головою якої тоді був Горинь. «Той самий Горинь?» – запитала здивовано я. «Той самий, і саме з ним у тебе буде співбесіда. Він психолог за освітою, за кілька хвилин може розкусити, що за людина перед ним. У них зривається супермегапроект, може ти зможеш допомогти», – відповів знайомий.

Мені не було страшно йти на співбесіду до Гориня, навпаки, було дуже цікаво. Це ж людина, про яку я розповідала на уроках історії в Бучанській українській гімназії. Людина, яка не раз жертвувала власною свободою заради України.

УВКР тоді тільки-но переїхала в більш просторе приміщення на колишній вул. Горького (нині Антоновича), 3-б. Горинь сидів у величезній кімнаті з височеними стелями, в якій з меблів був лише його стіл і кілька стільців.

«У моєму кабінеті поки ремонт, а в цій ми розмістимо працівників, коли знайдемо меблі», – сказав він, роздивляючись мене, трохи прищуривши очі. «У нас кінець квітня. А в середині травня має розпочатися Єврокараван по 8-ми країнах. Учасники – журналісти-українці, які живуть в тих європейських країнах, які збираються ввійти до Євросоюзу. Зустрічі на найвищому рівні разом з представниками української діаспори. З України їде невелика група. У нас купа роботи, немає ще жодної візи, а на носі ще й низка свят. І що це юне телятко зможе зробити?», – якось зовсім по рідному запитав пан Михайло.

«Можна спробувати, треба лист з МЗС. І не така вже я юна, мені скоро 35. Ось моє резюме», – сказала я. Резюме він не взяв. Йому сподобався мій настрій. «Якщо ти відразу берешся до роботи, то ми тебе беремо», – відповів він, і я зрозуміла, що пройшла «співбесіду психолога Гориня».

▲ Михайло Горинь з дітьми авторки

Не буду переповідати, як вдалося оформити візи для нашої групи фактично за тиждень у вісім країн: Естонія, Латвія, Литва, Польща, Словаччина, Угорщина, Сербія, Болгарія (9-та була Україна). Єдине скажу, що квитки на автобус до Литви ми брали в обід 14-го травня, після того, як отримали останню візу, а виїжджали увечері. Єврокараван проходив на автобусі, почався в балтійських країнах, потім ми заїхали до Львова, потім решта країн.

Це була неймовірна подорож. Зустрічі з президентами, прем'єр-міністрами та ін. Горинь на всіх заходах постійно наголошував, що права українців при вступі в ЄС мають бути дотримані.

МГО «УВКР» – чи не єдина на той час міжнародна громадська організація, яка фінансувалася з державного бюджету. І ці війни за бюджет щороку вимотували Гориня більше, ніж будь-що інше. Але, коли він щось замислив, то здавалося, немає перешкод, які б він не здолав, щоб досягти мети.

Він не раз говорив, що центр української діаспори має бути в Києві. Бо коли Україна була у складі СРСР,

то такий центр утворився за її межами. І це було логічно. Але після проголошення незалежності, він має бути в столиці України.

Також він говорив, що ми втратили молоде покоління українців за океаном, четверте покоління повністю американізоване. Тому треба робити все можливе, щоб допомогти українцям Росії. І всі сили кидати туди.

Тому того ж 2002-го року влітку Михайло Горинь вирішив організувати «Єврокараван» по прикордонню Росії з Україною. І ми знову на автобусі тільки вже у грудні поїхали великою делегацією у Білгород, Курськ, Вороніж, Ростов-на-Дону, Краснодар, Сочі. Майже 2 тижні по коліна в снігу. Весь автобус був завалений книжками і газетами, які ми передавали українським громадам. Ми їздили російськими селами, де люди розмовляли українською (правда, вони казали, що то говірка, а не мова). Ми зустрічалися з представниками влади і запитували прямо, як захищаються права українців. Нам щось розповідали, але по суті, тільки у Воронежі в університеті була група студен-

тів з 16 осіб, які вивчали українську мову. І все. Ні шкіл, ні класів, ні літератури, ні медіа.

У Краснодарі у нас була зустріч з отаманом Кубанського козацтва Громошим. Горинь його запитав: «А ваш батько, мабуть, був Грім?». «Ні, то мій дід був Грім, батя вже став Гром, а я Громова», – весело відповів він.

Гориню тоді було 72 роки, умови, в яких ми їхали по Росії, були жахливі. Але мені здавалося, що він тих всіх незручностей не помічає. Він зник задовольнятися малим (хто був у його Львівській квартирі, зрозуміє).

Найсмачнішим наїдком для нього був плавлений сирок, булочка і газована солодка вода. Зранку він в автобусі робив зарядку. Завжди був бадьорий, тому решта членів делегації вже не дозволяла собі стогнати.

Після «сніданку» у отамана Громова, де о 9-й ранку подали квашену капусту, хліб і самогон (я крім хліба нічого й не з'їла), ми мали підряд кілька зустрічей, через що обід також відкладався, я дозволила собі сказати, що скоро вмру з голоду. «Ее, ні! З голоду ви не вмрете,

на вас чекає інша смерть», – відповів Горинь, натякаючи на мій гострий язик.

На той момент ці каравани мали великий резонанс. Ми на власні очі побачили, що Росія бреше, розповідаючи про задоволення прав однієї з найбільших національних меншин. Українців тоді налічувалося майже 2 млн, але вони практично ніде не мали ні шкіл, ні телерадіопрограм. Були поодинокі винятки, які можна було перелічити по пальцях. Ми про все це написали у звіті, публікаціях, а журналісти, які їздили з нами, зробили низку сюжетів.

Все це Гориня надихнуло далі рухатися по Росії. Ми зїздили разом з кількома журналістами до Карелії, потім до Татарстану. І якось влітку 2003-го він сказав: «А давайте організуємо поїздку на Далекий Схід! І візьмемо з собою не тільки журналістів, а й бандуристок».

Хто його добре знав, зрозумів, що він не жартує. І вже у жовтні ми летіли через Москву з пересадкою в Новосибірську на Сахалін. Потім був переліт в Хабаровськ, потяг до Спаську-Дальнього, потяг до Владивостоку, знову літак на Камчатку. Це були неймовірні два тижні. Невгамовний пан Михайло дуже швидко рухався із зустрічі на зустріч. Жодного разу не поскаржившись на втому чи біль.

До нашої делегації й справді ввійшли дві бандуристки (а перевозити бандури літаками ще те задоволення), знімальна група тодішнього «1+1» і юрист. Знаєте, навіщо Горинь взяв з собою юриста? «А може хтось з українців хоче повернутися в Україну і йому потрібна буде юридична консультація», – казав він.

А ще ми возили на Далекий Схід фільм і книжку про Голодомор 1932–1933 рр. Ми розповідали про це лихо студентам вузів, які нічого про це не знали, дискутували з викладачами так, що вони «здавалися». Після показу фільму в кінотеатрі, люди виходили й плакали.

Продовження на 5 стор. ▼

ВІН ПОКАЗАВ СВОЇМ ЖИТТЯМ, ЯК ТРЕБА БОРОТИСЯ ЗА УКРАЇНУ

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

І тоді я зрозуміла, що Горинь продовжує боротися за Україну все життя. Навіть в такому віці. Коли він не захотів через стан здоров'я переобиратися на посаду голови УВКР, я пішла разом з ним.

Він мені дуже нагадував мого дідуся, якого також звали Михайло Миколайович, тільки йому 18 червня виповнилося б 100 років. Якоюсь вродженою інтелігентністю та делікатністю. У ньому не було

й крихти пихи. Коли він щоранку заходив до офісу, завжди вітався з прибиральницею і розпитував, як її справи. А коли хтось заходив в УВКР і починав з ним говорити російською, то він казав: «Я трохи знаю німецьку, а не могли б ви все ж перейти на українську?».

Коли у серпні 2004-го народилися мої близнюки, він приїхав до Бучі нас провідати, і сказав: «Ти мусиш написати книжку про всі ті наші поїздки». «Яку книжку, пане

Михайле? Навіть не маю коли поїсти, не сплю, а ви кажете книжку!», – вигукнула я. «Ти зможеш, я тобі присилатиму помічницю, вона буде гуляти з малими, а ти тим часом все зробиш, обіцяю передмову», – сказав він, знову примруживши очі і посміхаючись у вуса.

І 2005 року вийшла книжка «Ми – українці» з передмовою Михайла Гориня. І тепер я йому дуже вдячна. І не тільки за незабутні подорожі й книжку. За те, що він

був у нашому житті. Що він показав, як можна без помпезності любити Україну, просто щодня віддаючи своє життя за неї. Жертвуючи часом здоров'ям, сім'єю.

Він трохи не дожив до того часу, як почала проливатися кров за незалежність України. Його не стало 13 січня 2013-го, за 10 місяців до Революції гідності. Останні свої роки він пережив важку онкохворобу.

Чомусь Господу здалося мало 12 років таборів суво-

рого режиму, жорстокого режиму та ізоляції «Владі-мірськово централу», двох інфарктів міокарду, хвороби нирок та гіпертонії. Але мало хто знав про всі ті хвороби. Михайло Горинь ніколи не жалівся, а навпаки, навіть смертельно хворий, він допомагав іншим, іноді повністю віддаючи свою «депутатську пенсію».

Мені його дуже бракує... Україні його дуже бракує.

**Світлана Остапа,
«Історична правда»**

ПОТРІБНА УКРАЇНСЬКА МРІЯ

Юрій Підлісний – доктор філософії, керівник програми «Етика–Політика–Економіка» Українського католицького університету, директор Інституту родини УКУ. В розмові з Євгеном Ланюком для Z розповідає про те, чого бракує сучасній українській владі, що зупинить Росію і в чому сила нашого громадянського суспільства.

► У США є поняття «американська мрія». Це дещо ідеалізований образ Америки, який поділяє якщо не більшість, то значна частина американців. Я вважаю, що нам потрібна «українська мрія». Гасло «Мова. Армія. Віра» могло би стати важливим елементом цієї мрії, але результати минулих виборів показали, що більшість українців не бачать її саме так. Чи існує якийсь її варіант, з яким українці погоджувались б більше?

Ю. Підлісний: Я вважаю, що ми повинні цю мрію створити. Чому Америка настільки потужна країна? Не лише тому, що вона велика за розміром та має багато ресурсів. А передусім тому, що її батьки-засновники мали бачення принципів держави: свобода людини, свобода слова, вільне підприємництво та ін. Саме ці принципи і дозволили створити «американську мрію».

Росія теж має свою «мрію» – повернути імперію, розпад якої, на думку Путіна, став «найбільшою геополітичною катастрофою 20 століття». Крім Росії, є ще й інші «центри сили», які мають візію не лише себе, а й крізь призму себе бачать решту світу. Це Брюссель

з ідеєю об'єднаної Європи, яку він простежує ще до часів Римської імперії; Китай, який пропонує свій новий «шовковий шлях» для решти світу; Сполучені Штати Америки та ін. Усі ці центри проводять експансію. Тому якщо Україна прагне, щоб її не поглинув «руській мір» чи якийсь інший геополітичний проект, вона повинна створити своє власне бачення майбутнього. З таким баченням ми не втратимо своєї ідентичності, навіть якщо об'єднаємось із потужнішими геополітичними гравцями. [...]

► Американський політолог Фарід Закарія сказав, що демократія існує не там, де відбуваються вибори, а там, де є непідкупний суддя. Питання корупції було одним з головних під час президентських виборів минулого року й, на думку багатьох аналітиків, коштувало Петрові Порошенку можливості переобратися на другий термін. За роки його президентства в Україні було створено чимало антикорупційних інституцій – НАБУ, НАЗК, САП, Антикорупційний суд та ін. Але чомусь суттєвого зниження рівня корупції у нашій країні

ми не спостерігаємо.

Ю. Підлісний: Роль інституцій у боротьбі з корупцією дуже важлива, але все-таки інституції – це щось абстрактне. Інституції наповнюють люди. Якість інституцій буде такою, які люди у них працюватимуть. Ми могли б обійтися і без НАБУ, САП чи НАЗК, якби в судах працювали люди, які не допускають навіть думки про корупцію. Але й у ці інституції можуть потрапити люди, які не мають справжніх цінностей. Скільки б інституцій ми не створювали, вони не працюватимуть, поки суспільство не матиме правильних моральних цінностей.

► Окрім інституцій, є ще рівень культури. Поки громадянське суспільство залишатиметься слабким і роз'єднаним, інституції будуть корумпованими. Роберт Патнем написав свою відому працю про різне ставлення до корупції у Північній та Південній Італії. Виявилось, що ефективність державних інституцій там є дуже різною, хоча це й одна країна. В Україні внаслідок тривалого панування тоталітарної системи утворився специфічний тип свідомості, толерантний до корупції. Я маю

на увазі цю нашу звичку «дякувати», «домовлятися», отримувати певні блага, обходячи формальні процедури. Як боротися з корупцією на побутовому рівні?

Ю. Підлісний: Папа Іван Павло II якось сказав, що існують т. зв. «структури гріха». Інституції можуть не лише боротися з корупцією, але й бути гарантією її існування. Це, скажімо, різні дозвільні органи, які висувають надмірні, часто абсурдні вимоги до підприємців. Інституційно корупцію досить легко побороти. Для цього потрібно усунути зайві закони та регуляції. Але хто це робитиме? Це будуть люди, які мають або не мають певну «культуру корупції». Якщо громадянське суспільство не сприйматиме корупцію, то інституційно її доволі легко можна буде подолати. Для цього потрібно, щоб з'явилася критична маса людей з нульовою толерантністю до неї. Це можливо лише внаслідок правильного родинного та шкільного виховання. Тому якщо хочемо побороти корупцію, ми повинні дуже багато уваги звертати саме на цю складову. Це, звісно, буде завдання на наступне одне чи два покоління. Але це єдиний

гарантований шлях позбутися корупції.

► Що є коренем корупції? Мені здається, що це олігархи. Олігархи володіють ЗМІ і мають свої кишенькові політичні партії. Це спонукає людей знов і знов голосувати за тих політиків, які репрезентують насамперед олігархічні інтереси. Чи є вихід з цього замкненого кола?

Ю. Підлісний: Це під силу лише незалежному й освіченому громадянському суспільству, яке повинне тиснути на олігархів, покликавши на допомогу міжнародних партнерів. Внутрішній та зовнішній тиск може поступово ослабити олігархів та похитнути їхню політичну монополію, хоча тут існує ризик встановлення зовнішнього управління країною.

Зараз УКУ бере участь у міжнародному проекті, який був започаткований у Ватикані і називається «Необхідність освіти та виховання для збереження демократії у багатокультурних суспільствах». В рамках цього проекту відбулося експертне опитування, в якому взяли участь, зокрема, представники НАБУ та НАЗК.

Продовження на 6 стор. ▼

ПОТРІБНА УКРАЇНЬСЬКА МРІЯ

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

Їх запитали, які, на їхню думку, найбільші виклики для демократії в Україні. Найбільше голосів набрав пункт «олігархія». Друге місце отримав пункт «патерналістське мислення», а саме свідомість, згідно з якою держава постійно людям «винна» якісь матеріальні блага. На третьому місці експерти помістили нестачу культури і виховання, зокрема розуміння людьми своїх прав та принципів функціонування державних інститутів. Усе це обрамлює корупція. Подолати ці проблеми зможе лише освічене й активне громадянське суспільство.

► **Але ж воно буде у меншості. У нас справді є досить потужна частина людей, які беруть відповідальність за країну, виходять на Майдани та захищають її у Збройних силах. Але набагато більше тих, хто має це приземлене, обивательське мислення. Їм байдуже, як сказав президент у своїй новорічній промові, «як названі вулиці і на честь кого поставлені пам'ятники». Ці пасивні громадяни, які, крім того, є споживачами низькопробного продукту олігархічних телеканалів, можуть легко звести нанівець усі ті здобутки, які завойовує пасіонарна меншість. Як діяти у цьому випадку?**

Ю. Підлісний: Ватиканський проект, про який я сказав, з'явився тому, що у світі

наростає відчуття, що ліберальна демократія, яка почала зароджуватись ще в Середньовіччі і набула своїх обрисів під час Французької революції, опинилась у глибокій кризі. Ми не можемо відмовитися від демократії, адже в її основі лежать цінності свободи, прав та гідності людини. Тому подолати теперішню кризу можна виключно вихованням.

Що робити з тим, що більшість людей мають споживацьку ментальність і готові проголосувати за популістів – це питання до контреліт. Ще Вільфредо Парето писав, що історія – це боротьба еліт, які намагаються переконати більшість піти за ними. В історії України були моменти, коли перемагала меншість. Дисидентська, а згодом рухівська меншість виборолла нашу країну. Але їм забракло сил створити освітне і виховне середовище, яке мало гарантувати те, що країна буде розвиватись у правильному напрямі. Тому зараз ми бачимо, як популізм завойовує широкі маси населення.

У цій ситуації важливо, щоб людина зрозуміла свою гідність і навчилася критично мислити. Очевидно, що це не буде 90% чи навіть 50% населення, але критична маса раціональних та економічно незалежних людей, тобто середнього класу, гарантуватиме збереження свободи і демократії. Ці громадяни також зобов'язані створити візію держави – «українську мрію». З такою візією Україна залишатиметься суб'єк-

том, навіть якщо стане частиною ширших геополітичних проектів.

► **З 2014 до 2019 року у мене особисто було розуміння того, яким політичним та ціннісним курсом рухається наша країна. Його можна було коротко підсумувати гаслом «Геть від Москви!». На цьому шляху було багато перешкод, але принаймні він був окреслений. Сьогодні ж, здається, Україна опинилась у якійсь «нульовій точці». Це ще не розворот на 180 градусів, але з попереднього курсу вона явно сходить. Кажуть, що «природа не терпить пустоти». Країна не може довго перебувати у «точці нуля».**

Ю. Підлісний: Мені здається, що наші олігархи не допустять повернення в «руській мір», адже більшість з них зрозуміла, що з Москвою їм не по дорозі. Можливо, я помиляюсь, але, мені здається, це гарантія того, що ми не повернемося туди. З іншого боку, громадянське суспільство, яке зазнало поразки на останніх виборах, зараз переформатовується. Відбувається пошук нової візії держави і перегрупування політичних сил, які дивляться на Захід і мають основи ціннісного світогляду. Якщо це відбудеться, Україна повернеться в європейське русло, яким рухалася раніше.

► **Що є ключовим для цього?**

Ю. Підлісний: Формування

справжніх партій. Світоглядних партій, чия шкала цінностей передбачатиме права, свободи і гідність людини, вільне підприємництво і чесні «правила гри» в суспільстві. Такі партії стануть запорукою того, що ми не зійдемо з правильного шляху. Сила громадянського суспільства у тому, що воно може вийти на Майдан і сказати «Ні!» авторитарній, корумпованій владі. Я був учасником трьох українських революцій, починаючи з Революції на граніті. Але слабкість громадянського суспільства – у відсутності політичних структур, які повинні втілювати довготривалий процес державного будівництва. Саме на цьому ми повинні зосередитися.

► **Ви чимало розповіли про ліберальну візію для України, яка ґрунтується, зокрема, на цінностях сім'ї, свободи і власності. Але у світі дедалі впливовішою стає ліво-ліберальна, яка більше не розглядає цих цінностей як фундаментальних. Це бачення стало дуже впливовим у західних академічних та медійних колах і поступово завойовує територію і в Україні. Чи є альтернатива цій ліво-ліберальній моделі?**

Ю. Підлісний: Ці ліво-ліберальні установки поширюються в Україні з початку 2000-х. На жаль, у цьому «тренді» зараз багато молоді. Я не можу сказати, що він визначальний,

але немає сумніву, що дуже впливовий. Належати до цього «тренду» зараз стало не лише модно, а й вигідно – адже ті проекти, в яких спотворюються уявлення про сім'ю та людську гідність, зараз щедро фінансуються з різних міжнародних фондів. Ми бачимо ініціативи МОН, які покликані створити у школі гендерно-нейтральне середовище й ліквідувати поняття статі. Тоді, на думку авторів цих ініціатив, вдасться подолати проблему сімейного насильства.

► **Але ж сімейне насильство – це реальна проблема в Україні.**

Ю. Підлісний: Так, але сім'я не дорівнює насильству – хоча риторика ліво-лібералів саме така. Тут відбувається небезпечна підміна понять. У багатьох країнах Заходу, зокрема у Голландії та Франції, зараз, навпаки, відбувається бум неоконсервативного світогляду, який чітко наголошує, що людина народжується чоловіком чи жінкою, а сім'я має реальну суспільну цінність, причому економічну. Що міцніша сім'я, то більше споживання, кращий економічний ріст, більше робочих рук і менше навантаження на пенсійну систему. Тож, на мою думку, ліво-лібералізм в Україні – це невеликий епізод, який політична та економічна ситуація невдовзі змете. Адже ця ідеологія має лише дві опції – тоталітаризм або анархію.

Розмовляв Євген Ланюк, «Збруч»

Переглядаючи архів «Християнського Голосу»

Статистика про національні непольські групи в Польщі

Польський комуністичний уряд подав статистику про численність непольських національних груп у Польщі. І так у Польщі живе 150 000 українців, а це у воєвідствах ольштинським, вроцлавським, кошалінським і любельським; 65 000 німців, головню в західних воєвідствах; 20 000 словаків у краківським воєвідстві; число жидів не є докладно відоме, воно виносить 40–50 тисяч.

Якщо мова про шкільництво цих національних груп, то найбільше шкіл і учнів є з німецькою викладовою мовою. В 1955 р. їх було 133, а число учнів в них виносило 6 400. Цікаво, що статистичний річник на 1955 р. не згадує про українські школи, стверджує тільки, що в Польщі є 242 підставові (вселюдні) школи з непольською мовою навчання і в них 15 340 учнів, та 7 загальноосвітніх ліцеїв з непольською мовою навчання, і в них 805 учнів.

Статистичний річник згадує про 34 школи з слов'янською викладовою мовою з 2 400 учнями, про 9 шкіл з жидівською викладовою мовою з 2 000 учнів, про 66 шкіл з білоруською викладовою мовою з 5 000 учнів, про 6 шкіл з литовською викладовою мовою із 180 учнями і про одну школу з чеською викладовою мовою з 57 учнями. [Подаємо за лондонським «Дзєнніком Польським».]

Ясно, що статистичні дані про непольські національні групи, зокрема якщо йдеться про українців, не відповідають дійсному станові. Орган Центрального Комітету польської компартії «Нове Дрогі» проливає крокодилячі сльози і в статті п. н. «Кілька слів про дражливі справи» признає гріхи режиму у ставленні до непольських національних груп не зважаючи, що «чисельно існують сьогодні в Польщі тільки залишки передвоєнного стану». Останніми часами, пишуть «Н. Д.», при-

▲ Варшава, Жидівський театр, 1976 р. Шостий з'їзд заснованого 1956 року Українського Суспільно-Культурного Товариства. С-на Сергія Григорчука, архів Мирослава Вербоого

йнято «гарні ухвали політбюро про направлення кривди супроти німецького населення автохтонів, українців і циганів», яких одначе не подано до публичного відома». Щодо жидів, то «Н. Д.» твердять, що даються завважити протижидівські настрої.

[«ХГ», ч. 31 (394) від 29.07.1956 р.]

ЛІТУРГІЯ ТА ЇЇ ЗАГАЛЬНЕ ПОНЯТТЯ

(Реферат, ч. 2)

Микола Молчан, «Темна вечеря», фрагмент

СЛУЖІННЯ ІВАНА ЗОЛОТОУСТОГО І ВАСИЛЯ ВЕЛИКОГО БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ У ВІЗАНТІЙСЬКОМУ ОБРЯДІ

Подібно до інших християнських літургійних сімей, візантійський обряд охоплює Божественну Літургію (Євхаристію), Таїнства хрещення, миропомазання, подружжя, елеопомазання, покаєння і священства; церковне Правило – утрєню, вечірню і інші часи; літургійний рік із циклами рухомих і нерухомих свят та різні благословення і посвячення.

Колискою візантійського обряду є Константинопіль. Тут протягом століть відбувся синтез, для якого вихідною точкою в IV ст. був обряд Антіохії. Наприкінці IV ст. обряд Константинополя починає набувати стаційного характеру, що матиме визначальний вплив на форму Божественної Літургії. Його суть полягає в тому, що місцем, де звершується літургійне дійство, є місто: його вулиці, площі і конкретний храм, до якого у процесі прямує вся церковна спільнота, щоби в ньому служити Євхаристію. Ці численні стаційні моління залишили глибокий слід на Божественній Літургії та інших службах візантійської традиції.

Церкви візантійської традиції відправляють Божественну Літургію (Службу Богу) у трьох відмінних видах: (1) Літургія св. Івана Золотоустого, яка звичайно відправляється у майже всі неділі та будні; (2) Літургія св. Василя Великого ідентична попередній, за винятком іншої, дещо тривалішої,

євхаристійної частини; відправляється загалом до десяти разів на рік; (3) Літургія напередосвячених Дарів відрізняється тим, що немає освячення Дарів протягом самої служби, а вірних причащається часточками, освяченими під час Літургії у попередню неділю; відправляється лише у середу та вівторки протягом Вели-

кого Посту і у перші три дні Страсного Тижня.

Літургія має різні назви. Перша назва «літургія» – грецька, означає «спільна служба» і вказує на те, що Таїнство святого причастя є спасительна жертва Богу за гріхи всієї громади віруючих – живих і померлих. Оскільки Таїнство св. причастя по-грецьки

Іван Дашко, «Святий Василій Великий»

називається євхаристією, що означає «подячна жертва», то й літургія називається «євхаристією».

Літургію називають ще «обіднею», бо її належить звершувати в обідній час, і тіло і кров Христові, пропоновані у Таїнстві св. причастя, у Слові Божому називаються «трапезою» і «вечерею» Господньою (Див.: 1 Кор. 10, 21; 11, 20). В апостольський час літургія називалася ще «ламанням хліба» (Див.: Діян. 2, 46). У літургії згадується земне життя і вчення Ісуса Христа від народження і до воскресіння та вознесіння Його на небо і принесені Ним на землю спасительні блага.

Порядок Літургії такий: спочатку готується речовина для таїнства, потім віруючі готуються до таїнства і, нарешті, здійснюється саме таїнство, і віруючі причащаються. Літургія, таким чином, поділяється на три частини:

- ▶ проскомидію;
- ▶ літургію оголошених;
- ▶ літургію вірних.

Літургія св. Василя Великого за своїм змістом і порядком однакова з Літургією св. Івана Золотоустого. Відмінність її від останньої полягає ось у чому: молитви, які священник читає таємно (про себе) у вівтарі (особливо євхаристійні), значно довші, а тому і спі-

вання на цій Літургії будуть протяжнішими.

Слова Спасителя, якими Він встановив таїнство св. Євхаристії, виголошуються так: «дав свягим Своїм Ученикам і Апостолам і сказав: прийміть, споживайте, це є Тіло Мое...» і з тим: «дав свягим Своїм Ученикам і Апостолам і сказав: пийте з неї всі, це є Кров Моя...».

Замість піснеспіву: «Достойно є, і це є істина...» співається особлива пісня на честь Божої Матері: «Тобою радується, Благодатная, всяка твар, ангельський Собор, і чоловічеський рід...».

Крім того, на Літургії св. Василя Великого, яка відправляється у Великий Четвер, замість «Іже херувими» співається: «Вечері Твої Тайної, Сину Божий...», а у Великодну Суботу: «Нехай змовкнуть усякі уста людські...».

Літургія св. Василя Великого відправляється тільки десять разів на рік: в навечір'я (напередодні) свят Різдва Христового і Хрещення Господнього (або у дні цих свят, якщо вони припадають на неділю чи понеділок), 1 січня – день пам'яті св. Василя Великого, у п'ять недільних днів Великого посту (без Вербної неділі), у Великий (Великодний) Четвер і у Велику (Великодну) Суботу Страсного тижня. (далі буде)

Подано за: osvita.ua

Українці в Німеччині

ПОДРУЖЖЯ ЯК БОЖИЙ ДАР

Парафія Св. Архистратига Михаїла у Дрездені вже кілька років поспіль організує виїзні реколекції для родин у с. Шмохтіц біля м. Бауцен. З Божої ласки та наполегливості параха отця Богдана Луки нам знову вдалось зустрітись в період свята Вознесіння Христового та провести насичені три дні духовної віднови для сімей.

Чи задумувались ви коли-небудь, для чого ми створюємо сім'ю? Для чого нам ці стосунки і така величезна

відповідальність? Адже таїнство християнського подружжя має стільки вимог: в Католицькій Церкві немає

розлучення, подружжя має бути відкритим до життя (заборона контрацепції), подружки повинні зберігати вірність одне одному і т.д.

Найчастіше ми беремо шлюб тому, що це якби необхідно, є така традиція, чи то правило, або ж на догоду батькам. Насправді ж, якщо ми свідомо беремо на себе відповідальність

бути вірними Христові, безумовно даруємо себе один одному і приймаємо цей дар

на все життя, то отримуємо необмежену Божу благодать.

Продовження на 8 стор. ▼

ПОДРУЖЖЯ ЯК БОЖИЙ ДАР

У повсякденному житті через щоденні турботи та клопоти, ми сприймаємо сім'ю та подружні стосунки як буденність. Під час лекції на основі статті Дам'яна Федорики «Подружжя як Божий дар», ми змогли пригадати, що шлюб це спільна справа обох подругів і функціонує лише завдяки спільним зусиллям.

Дуже повчальними були проведені бесіди в окремих для чоловіків і жінок

групах, щодо їхньої ролі в сім'ї. Часто можна почути нарікання, що в подружжі немає порозуміння, що почуття не такі, які б нам хотілось. Чому так відбувається? Тому що все це щоденна праця над стосунками. А в теперішньому суспільстві і чоловікам, і жінкам все складніше виконувати свою першочергову місію. Хочеться пригадати, що призначення жінки в християнській ро-

дині це перш за все послух чоловікові. Не варто плутати з пасивністю, покірністю чи навіть рабством, адже послух – це найперше пошана, повага, підтримка авторитету батька в сім'ї. Чи варто нагадувати також про те, що жінка повинна бути мудрою, вірною, радісною, щирою і доброю. Чоловік, крім мужності, вірності і любові до дружини, в першу чергу у всьому має довіряти Богові.

Важливий досвід ми здобули на зустрічі «як вирішувати конфлікти». Кажучи відверто, завдання були не з легких, адже визнати свою неправоту або ж зрозуміти важливість аргументів партнера дуже не просто. Завдяки практичним вправам, ми навчилися вирішувати спірні питання з повагою і розумінням почуттів одне одного.

Молитви, роздуми, розважання, сповідь, прощі

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

з вервечкою допомогли нам зблизитись з Богом. Цей час дав нам необхідну духовну поживу для подальшого вдосконалення стосунків в сім'ї, а також став чудовим прикладом і досвідом для дітей.

Висловлюємо подяку за організацію та проведення заходу о. Богдану Луці та п. Наталі Гелетій-Лука. З нетерпінням чекаємо наступної зустрічі.

Для «ХГ» Микола і Оріся Блаженко, Дрезден

ЦЕНТУРІОН

Дзвінко цокотіли кості до гри об кам'яні плити. Ясноволосий вояк похилив голову і назвав свій удар – хіос! Два доглядачі, що ходили під мурами цирку, на хвилину спинили свої кроки: було цікаво подивитися на гру товаришів Греків. Кості цокнули знову. — Антитевхос! – тріумфуючи, сповістити про свою виграну противник.

Але голос його згубився в хуртовині реву: ув'язнені леви тужили за волею. На голос їхньої жури відповіли протяжно-злісним наріканням пантери. Затремтіли залізні ґрати кліток під сильними струсами могутніх лап. Молодий вартівник стривожено поглянув на стіни арени: чи не вирвуться часом? Але старші сторожі не поділяли тривоги, бо ж стіни були масивні, певні, провірені.

— Чують клятві людське м'ясо – промовив ясноволосий.

— А певне! Завтра вже нажертують! На завтра, брате, приготувляють неабияке...

— Ну, то граєш далі? – зібрав кості старий, і враз став на рівні ноги. Під темною колюмнадою зарисувалася постать. З твердих, розмірених кроків легко було пізнати вишколену військову ходу. Вартівні жвавіше подалися світлом смолоскипа і ждали. Центуріон (сотник) тільки повів поглядом, проходячи, – але не побачив підвладних: бачив ясно тільки свою палаючу думку, що прудко вела його вперед.

За хвилину вузькі двері підземелля колізею поглинули його. Там він не потребував послуг дверників, бо здавна знав колізей, мов власну оселю. Знав усі переходи, віварії, підземні келії в'язнів, – ті страховинні кам'яні лантухи, де позбавлені волі й надії на життя «морітурі» (ті, що приречені на смерть) чекали, щоб іще раз поглянути на Божий світ

▲ Жан-Леон Жером (1824–1904), «Відведення хижаків з арени»

з піску арени і вмерти. Під заткнутих у залізне кільце смолоскипом, що його тількищо змінив голий раб з напівголою головою, центуріон затримався й витяг з-за пояса ключ...

Почекав, поки відійшов раб і відчинив двері проти безсило блимаючого світла. Воно сковзнуло поперед його тьм'яним променем у кам'яну, чорну келію. У ній на пом'ятій і збитій у купу соломі спокійно спав старий, сивобородий в'язень. Випростував сковані ланцюгами ноги, дихав рівно й не почув рипоту дверей. Центуріонове серце міцно гупало під блискучим панцирем. Зачинив двері, набрав повні груди повітря, ніби видирався на високий шпиль. Тихо припав навколішки й поцілував суху руку в'язня. Старець збудився, підвів сиву шляхетну голову й поглянув спокійним, мудрим поглядом, у якому не було найменшого здивування.

— Завтра, отче! У списках стоїть ім'я понтифікса Марцеля. Завтра...

— Дяка Господові, що визволяє мене з цих пут. Востаннє нагодуя своїм тілом звірів, що їх виглядаю

вже вісім місяців... Так, вісім місяців. Я вже давно приготований на це, сину!

— Але цього не сміє бути, отче! Ти отець усього християнства, ти не повинен умерти!

Ясний, допитливий погляд Марцеля зупинився на центуріоні.

— Адже ти наш Вождь – продовжив центуріон. Ти знаєш, що тебе засудили тільки для постраху тим, що ними керуєш. Але ж сказано (центуріон дуже хвилювався і не знаходив слів), що, як ударять по пастиреві, розбіжиться отара. Цього не сміє бути. Якщо не для себе, то для цілої отари ти мусиш жити. Тож треба втікати і то негайно.

В'язень з лагідною усмішкою вказав очима на малесеньке заґратоване вікно, крізь яке не могла би протиснутися навіть дитина.

— Ні, ні! Підеш дверима. Візьмеш мою одіж і зброю. Я відімкну твої кайдани. Дам ключ. Скажу гасло. Вийдеш спокійно дверима, коло вартових.

— А ти?

— Лишусь тут.

— Тож умреш, – упало, мов

сухий лист в осінню ніч.

— Я, отче, відколи вдяг шолом, посвятився смерті й на шлях небезпеки вступив. Я борець! Я вояк!

— Воячку мій, – погладив Понтифекс очима. — Ти – молоденький...

Центуріон з гідністю випростувався:

— Смерті це однаково. Вона не перебирає.

— Так, але ж не однаково життя, – поважно відказав старий. — Воно потребує молоді сили. На молодій силі будеться майбутнє, сину!

— Адже в майбутнє має вести вождь. А нам його беруть.

— Натомість буде інший. І чому ж не молодий?

— Ні, ні! Ти не повинен умерти – з розпукою повторяв юнак, не знаходячи переконливих аргументів.

— Стривай, не тратьмо часу! Ось послухай ти моє коротеньке слово: за свою правду куди легше вмерти, як довго жити для неї чинно. Найтяжче ж у добі, коли брат зраджує брата, коли син іде скаржитися чужинцям на батька, а батьки схилиють перед чужими переможцями переможену голову. Недовір'я сідає за родинний стіл, а зрада й непевність іде слідом за кожним. Ось ти тужиш за мучеництвом – тож виречися себе в житті: там тепер досить тієї муки, страждань та проб. Не клади голови під ворожу сокиру, умри для себе добровільно, живучи для своєї правди якнайдовше в чині. Йди, мій сину, з миром, і скажи це іншим. Це – мої останні слова.

Святий папа обняв тремтячого юнака: благословив його і простяг знову свої старі кості на зім'ятій соломі.

У підземеллях тим часом ревла хуртовина голодного, злісного реву...

Наталена Королева.
Подано за:
Календар «Світла»